

In het Limburgse Kessel wonen de heren Timmermans, twee broers die bij een zeer druk zakenleven toch voldoende tijd weten te vinden om een groot bosbezit te beheren. De eisen die zij aan hun zeer gevarieerde bebossingen stellen zijn hoog, en zij sparen geen moeite om die eisen tot werkelijkheid te maken. Het gevolg is dan ook dat het een genoegen is om vooral hun jonge aanplantingen eens te bekijken. Dit laatste geldt zeker ook voor hun populierenbeplantingen, die veel interessants te zien geven, vooral op het gebied van de grondbewerking.

Wij zullen ons in dit artikel beperken tot één van deze populierenbeplantingen, een opstand in de gemeente Beesel, aan de oostkant van de Maas.

De grond ter plaatse is in het algemeen sterk lemig, plaatselijk met venige lagen, meestal met een zeer vaste ondergrond van zware, grijze leem. Het terrein ligt op de grens van hooggelegen zandgrond en lage rivierleemgrond, en heeft daardoor veel van kwel te lijden. Waar nu de populieren staan was voorheen een moeras, dat in de dertiger jaren door werklozen werd ontgonnen. Het resultaat was een lage weide van zeer slechte kwaliteit, dit als gevolg van de extreem hoge grondwaterstand, gepaard gaand met een slechte ontwatering. In de winter stond het water vlak onder of tot aan de oppervlakte, in de zomer zakte het slechts enkele decimeters.

Het zal dan ook geen verbazing wekken dat het de heren Timmermans betrekkelijk weinig moeite kostte deze slechte weilanden te kopen. Na de aankoop zijn zij overgegaan tot drastische maatregelen. Zij begonnen met het in orde maken van de ontwatering; sloten werden uitgediept, nieuwe sloten werden gegraven. Een en ander kwam er op neer dat in de richting van de afwatering om de 14 meter een diepe sloot werd gelegd en halverwege een sloot loodrecht daarop. De uitgegraven grond werd over het land verspreid. Vervolgens werd het terrein geploegd, de grond bleef gedurende de winter liggen en werd in het voorjaar gefreesd. We spreken nu van voorjaar 1959, waarmee we buiten beschouwing laten dat ook in 1958 al een klein deel werd beplant. Doordat de ontwatering slechts zeer geleidelijk plaats had, ondervond men bij het planten grote last van het water. Het terrein was in het voorjaar onbegaanbaar, daarom kon men niet tijdig klaar komen met de grondbewerking en had het planten plaats toen de populieren reeds in het blad stonden! Bovendien stonden de plantgaten van 1 x 1 m (men zou deze nu niet groter maken dan 60 x 60 cm) bij het planten vol water! Voorwaar geen garanties voor succes. Er werd in elk plantgat één kilo fosfaat met de grond gemengd.

In het voorjaar van 1959 werd dus het eerste grote deel van de beplanting aangelegd, en wel met 'Robusta' en 'Heidemij'. Men gebruikte 3-jarige planten. Nu weten we dat onder de hier beschreven omstandigheden juist meerjarig plantsoen heel makkelijk door de beruchte bastschimmel *Dothichiza* wordt aangetast. Dit gebeurde, nadat de planten ook nog van voorjaarsvorst en insecten te lijden hadden gehad, dan ook prompt. En wat men toen gedaan heeft kan niet anders dan bewondering afdwingen. Men heeft namelijk elk weekend plant voor plant bekeken en iedere populier die in de hoogte bleek te gaan groeien geleidelijk van zijtakken ontdaan. De idee was dat zodoende alle groei in de top werd geconcentreerd. Men dient wel te bedenken dat het hierbij om enkele hectares gaat! Men kreeg zodoende planten met alleen bovenin een „pluim” van bladeren, maar men heeft ze praktisch alle in leven weten te houden. En dan te bedenken dat er planten bij waren die

Het in 1959 aangelegde gedeelte van de beplanting. Foto: v. d. Meiden

reeds voor driekwart van de omtrek door *Dothichiza* aangetast, dus bijna geringd waren!

Nu zal men vragen of alléén door deze behandeling de grote aanplant van driejarige, dus dure planten in leven is gebleven, en dat geloof ik toch niet. Ongetwijfeld is het van de allergrootste betekenis geweest dat vanaf het begin de uiterste zorg is besteed aan het schoonhouden van de grond. In de eerste paar jaren is gemiddeld drie maal per jaar gefreesd. Dit schoonhouden van de grond heeft, zoals we nu weten, een zeer gunstige invloed op de voorziening van populier met stikstof. En hoe sneller na het planten de populier over voldoende stikstof beschikt, hoe groter de kans wordt dat hij een eventuele aantasting door *Dothichiza* overgroeit.

Op ons advies hebben de eigenaren in 1960 een tweede gedeelte beplant met de veel goedkopere éénjarige planten, ditmaal van 'Gelrica' en 'Robusta Zeeland'. Deze hebben eveneens geprofiteerd van het schoonhouden van de grond, want dit is voortgezet tot en met 1961. In het voorjaar van 1962 zijn op 1 x 1 m elzen geplant, maar alleen tussen de rijen populieren die niet door een sloot zijn gescheiden. Daar de plantafstand 7 x 7 m is, en er dus twee rijen populieren tussen elke twee sloten staan, betekent dit dat afwisselend stroken van 7 m wel en niet met els beplant zijn. De bedoeling met de els was vooral dat deze een betere ontsluiting van de vaste bodemlaag zou geven. De sloten worden jaarlijks schoongehouden.

En nu de groeicijfers, waarom het de populierenteler uit-

eindelijk gaat. Het blijkt dat de diktegroei van de eenjarige planten uit 1960, vergeleken met die van de driejarige uit 1959, relatief zeer gunstig is geweest, hoewel ook de laatste, gezien vooral de moeilijkheden in de jeugd, tot heden opvallend snel zijn gegroeid.

Beplanting 1959 ('Robusta'): Gem. diameter op 1,3 m: 18 cm.
Gem. hoogte: 12,5 m.

Beplanting 1960 ('Zeeland'): Gem. diameter op 1,3 m: 14 cm.
Gem. hoogte: 9,5 m.

Een wel zeer opvallende groei, wellicht minder verwonderlijk voor diegene die kennis heeft kunnen nemen van de resultaten die men algemeen in Zuid-Europa bereikt met schoonhouden van de grond. Een groei ook die helaas in Nederland zeldzaam is omdat men hier weinig meemaakt dat telers gedurende enkele jaren de grond tussen hun populieren „zwart” houden, wel of niet in combinatie met een of andere tussenteelt. Men kan lang twisten over de vraag of deze grondbewerking zoveel groeiwinst geeft dat de kosten meer dan goed worden gemaakt.

Onderzoek zal dit moeten uitwijzen. In het hier beschreven geval schatten wij de nu reeds bereikte aanwaswinst toch zeker op twee jaren en dat betekent aan het eind van de omloop minstens twintig m³ hout. Een belangrijk punt waarop de heren Timmermans meteen zullen wijzen en waarmee ik het geheel eens kan zijn, is bovendien het feit dat een beplanting die door het schoonhouden van de grond in een zeer gezonde toestand verkeert, de eigenaar weinig problemen en weinig ergernis geeft.

Voor een ieder die de beplanting nu ziet, is het onbegrijpelijk dat hier nog geen tien jaar geleden sprake was van een onbruikbare weide en van een grond die geen perspectieven leek te bieden. De heren Timmermans hebben er, zoals de foto ook getuigt, een frappant resultaat met de teelt van populieren bereikt. Zij hebben een voorbeeld gegeven ten eerste van de mogelijkheden die deze houtsoort ook op landbouwkundig ongeschikt geoordeelde gronden biedt en verder hoe een uitstekende verzorging schijnbaar mislukte cultures kan redden. En daarmee kunnen we hen van harte gelukwensen.

Ir. H. A. van der Meiden

KALENDER

Het plantseizoen nadert weer. Indien U plannen heeft om populieren te planten dan moet het plantmateriaal eigenlijk al besteld zijn. Is dit nog niet geschied, haast U zich dan dit alsnog te doen en zorgt U er voor plantmateriaal te krijgen dat de gehele zomer vrij van bladziekten is geweest. In het algemeen verdient 1-jarig plantmateriaal de voorkeur, zo mogelijk stevig, en in ruim verband gegroeid. Er zijn omstandigheden, die het gebruik van meerjarig plantmateriaal noodzakelijk maken. In die gevallen klemmt de gezondheidstoestand van de jonge boom nog meer dan bij 1-jarig

materiaal. Meerjarig plantmateriaal is nl. gevoeliger voor schorsbrand (*Dothichiza*) die ook wel de verplantingsziekte wordt genoemd.

In streken waar het Marssonina-gevaar groot is, is de keuze van de cultuurvariëteit beperkt. 'Robusta' is het minst gevoelig voor deze hinderlijke bladaantasting.

De plantplaats dient in orde te worden gemaakt. Zorgt U vooral voor een goede ontwatering. De populier vraagt een vochthoudende, vruchtbare grond. Stagnerend grondwater is uit de boze.

Snoei gedurende de zomer verdient de voorkeur. In veel gevallen zal echter ook in de winter moeten worden gesnoeid omdat men er in de zomer geen tijd voor heeft gehad. Over snoei kunt U verder iets lezen op bladzijde 4 van „Populier” no. 1, mei 1964, en op bladzijde 6 van no. 2, augustus 1964.

De wintertijd is ook de oogsttijd van de populier. Indien U hout heeft te verkopen doet U er verstandig aan zich van te voren omtrent de waarde van uw produkt op de hoogte te stellen.

VRAAG EN ANTWOORD

Vragen voor deze rubriek kunnen gezonden worden naar de secretaris van de redactie van dit tijdschrift, adres: Gen. Foulkesweg 64, Wageningen. Ze worden door ter zake deskundigen beantwoord, zoveel mogelijk in ons tijdschrift, anders rechtstreeks.

d. B. te B.

In een rij populieren, 'Marilandica', 15 jaar oud en op 7 meter staand, ontbreekt hier en daar een boom. Kan ik op de open plaatsen nog nieuwe populieren planten?

Antw.: Vervanging van uitgevallen bomen (ook wel „inboeten” genoemd) heeft in een beplanting als de Uwe geen zin. De bomen zijn waarschijnlijk al minstens 10 à 12 meter hoog, en het betreft breedkronige populieren. De nieuwe tussengeplante boompjes hebben geen enkele kans om tot een goede groei te komen, laat staan dat ze bij de kap van de rest van de beplanting een verkoopbare boom zullen opleveren. Alleen als een groter, aaneengesloten deel van de beplanting is uitgevallen, heeft inboeten zin. Dan kunt U ook zo'n ge-

deelte laten doorgroeien als de oudere, nu al 15-jarige bomen worden geveld.

d. V. te H.

Hoe komt het dat om granaatscherven en spijkers in populierenhout een opvallend blauwe verkleuring ontstaat?

Antw.: De om het stuk ijzer afstervende levende houtcellen produceren veel tanninen („looizuren”), die met het ijzer een soort „inkt” vormen. Het aldus verkleurde hout is onbruikbaar. Sla daarom nimmer spijkers in bomen!

C. te V.

In een weiland, groot 3 ha, heb ik vorig jaar geplant 53 stuks 'I 214', 326 stuks 'Gelrica' en 145 stuks 'Zeeland'. Ik heb hierover 4 vragen:

1. *In een bepaald gedeelte groeide veel onkruid. Dit onkruid*